

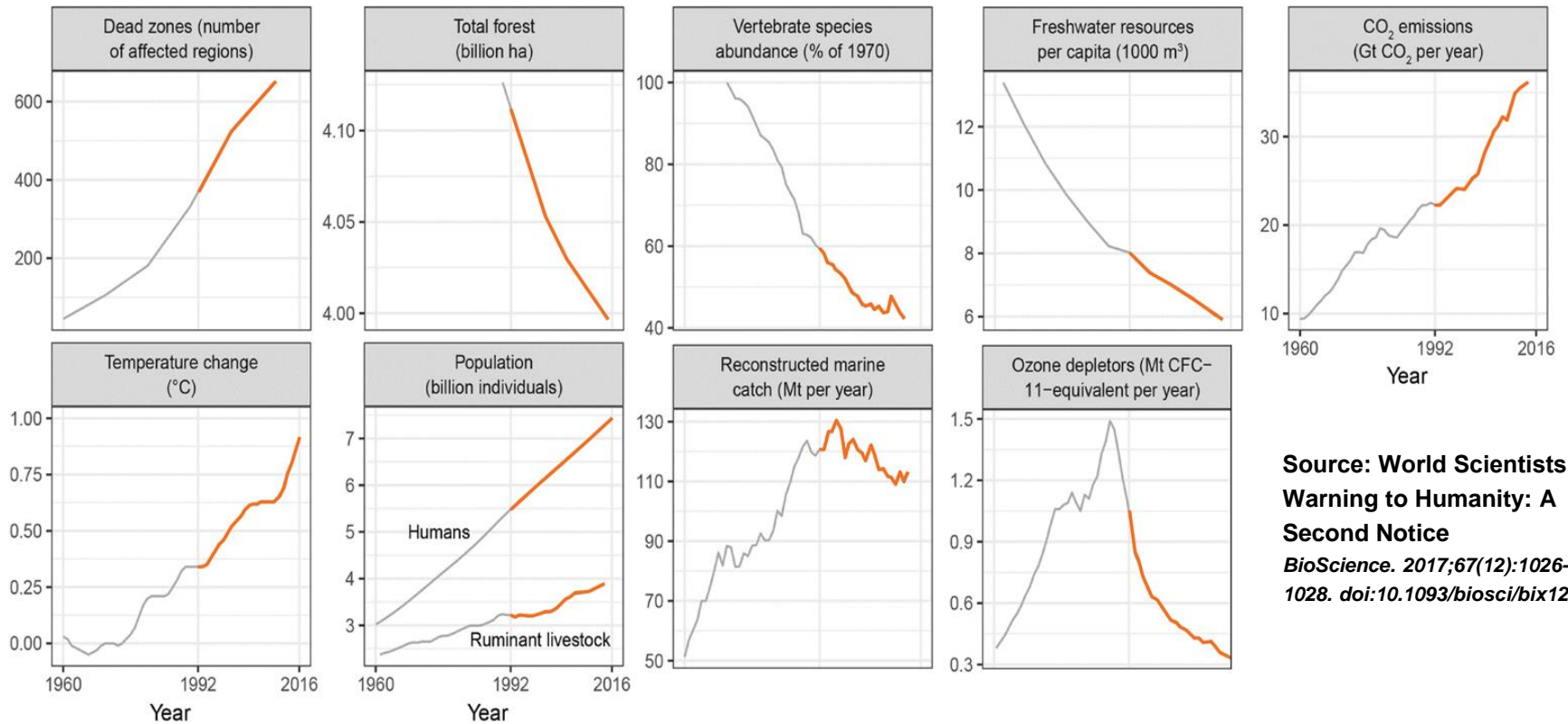
Aalto University
School of Business

Mitä oikeudenmukaisella siirtymällä tarkoitetaan ja miksi se on tärkeää?

Professori Minna Halme, Aalto-yliopiston
kauppakorkeakoulu & johtaja, Aalto Sustainability Hub
Kestävän kehityksen asiantuntijajapaneelin jäsen

24.9.2020

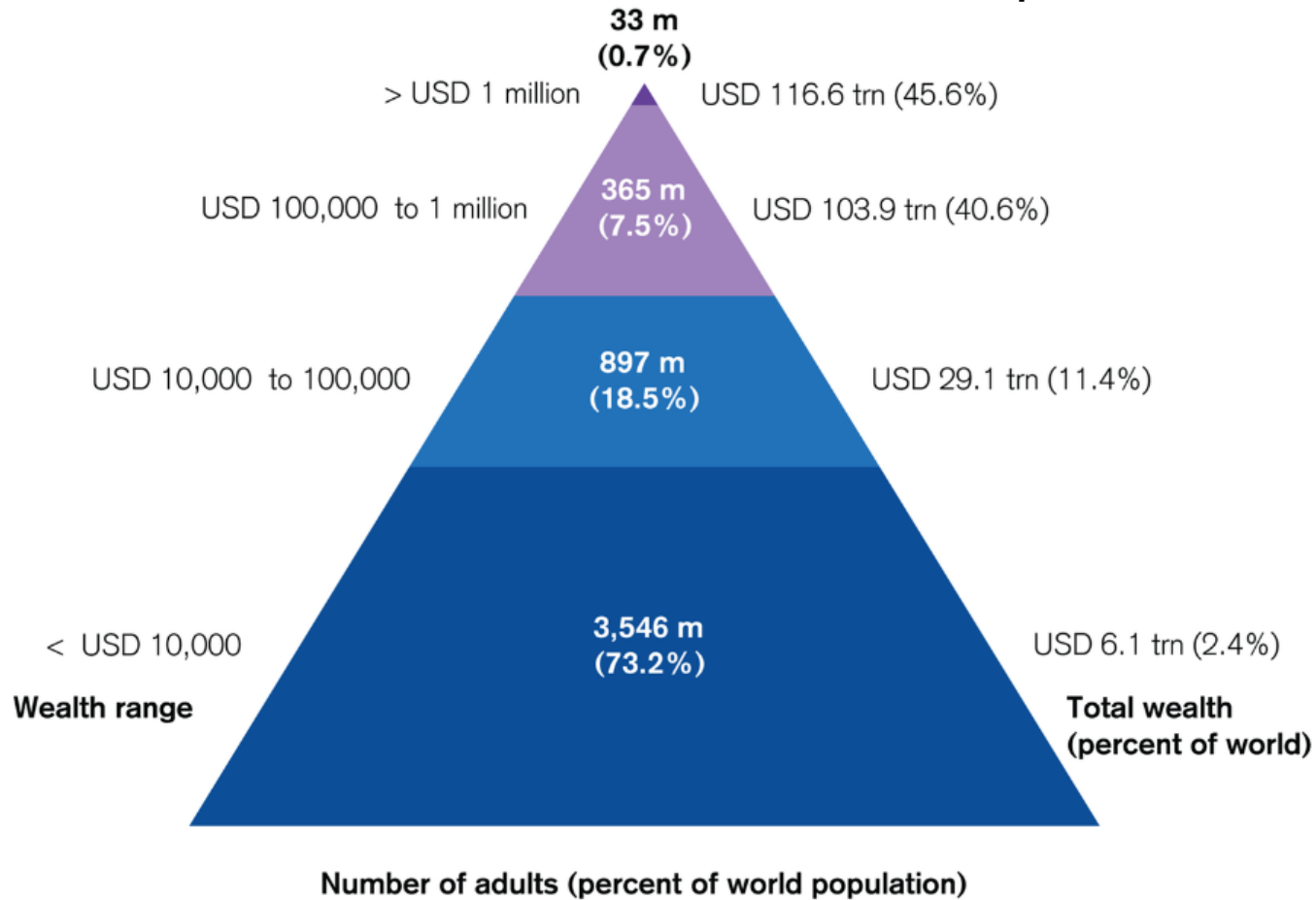
Miksi siirtymä? Maapallon elinkelpoisuus on uhattuna, mutta sen säilyminen on kaikkien suomalaisten etu

Source: World Scientists' Warning to Humanity: A Second Notice
BioScience. 2017;67(12):1026-1028. doi:10.1093/biosci/bix125

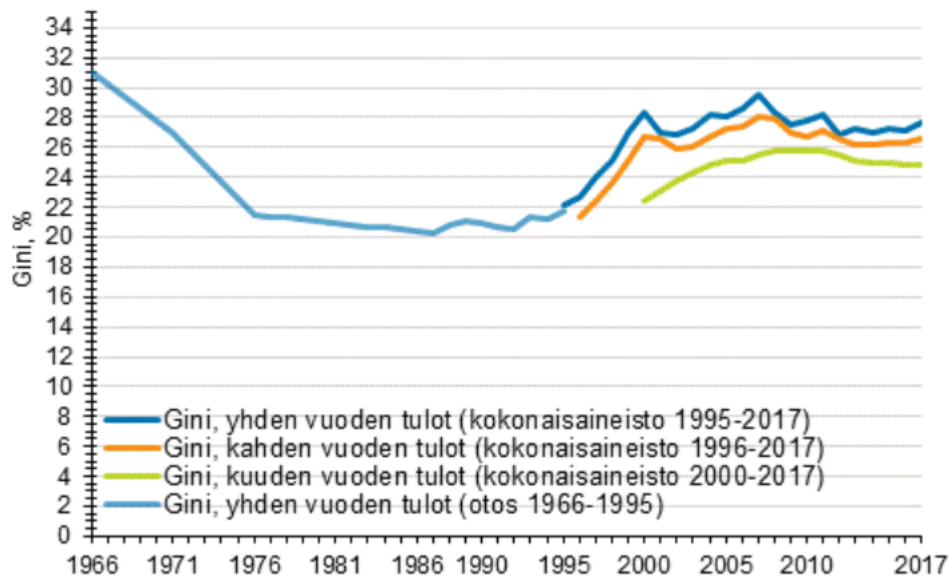
Miksi oikeudenmukainen siirtymä?

Rikkain 1% omistaa puolet maailman varallisuudesta

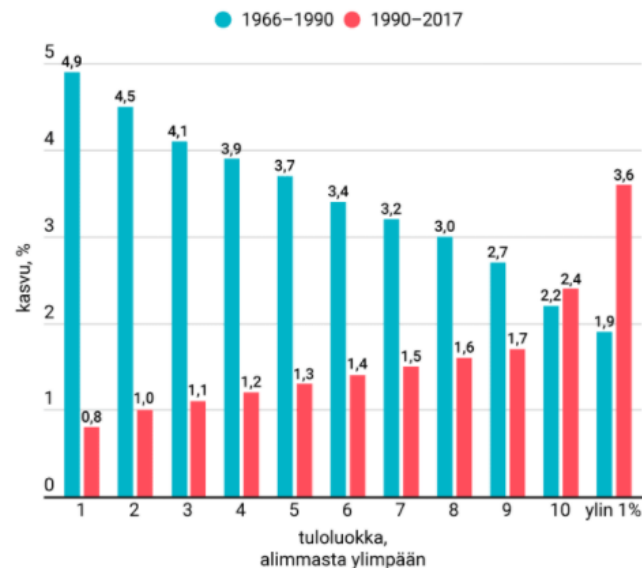
Miksi oikeudenmukainen siirtymä?

Kuvio 1. Suhteellisten tuloerojen kehitys 1966–2017 Gini-kertoimella mitattuna.

Tuloerot Suomessa on samalla tasolla kuin 1970 hyvinvointivaltiokehityksen alkaessa (Tilastokeskus 2020)

Käytettävissä olevien tulojen vuosikasvu vuosina 1966–1990 ja 1990–2017 tuloluokittain

Tulojen suuri kasvu ylimmissä tuloluokissa johtuu pääomatuloista ja niiden verotuksen kevennyksestä.

Talouskasvu, hyvinvointi ja varallisuuserot

- Kohtuulliset tuloerot hyödyttävät sekä vähävaraisia että vauraimpia: Vähäisten tuloerojen maissa eliniän odote *kaikissa tuloluokissa* on pidempi ja psykofyysiset ongelmat vähäisemmät (Wilkinson & Pickett: Why equality is better for everyone, Penguin Books. Aineisto: OECD-maiden välinen ja USAn osavaltioiden välinen terveys- ja tulovertailu)
- Vähäiset tuloerot ovat hyväksi talouskasvulle (Dabla-Norris, E. et al. 2015. Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. International Monetary Fund SDN/15/13.)

Vaurauden polarisaatio lisää sosiaalisen kestävyyyden ongelmia ja on uhka yhteiskuntarauhalle ja demokratialle.

Maapallon elinkelpoisuuden säilyttämiseksi hiilineutraalisyöpyrkimys on pakko. Jos muutokseen halutaan mukaan kaikki ja halutaan säilyttää paras mahdollisuus talouskasvuun, on verotettava ekologisesti haitallista toimintaa.

Oikeudenmukaisuuden näkökulmasta on samalla siirrettävä painopistettä pääomatulojen verotukseen ja tarkasteltava kriittisesti kohtia, joissa verosuunnittelu tuottaa verojen välttelyä.

24.9.2020

Valtioiden rooli

- Valtion päätehtävä on luoda kehys, joka kannustaa yrityksiä ja kuluttajia oikeudenmukaiseen siirtymään
- Millainen lainsäädäntö? Tiukkoja tavoitteita asettava lainsäädäntö kannustaa innovaatioihin ja luo kansakunnalle kilpailuetua (Porter & van der Linde, Harvard Business Review, Sept-Oct, 1995)

Yritysten rooli

- Yritysten tärkeä tehtävä siirtymässä on tuoda markkinoille uusia, hiilineutraaliutta edistäviä tuotteita, palveluita, teknologioita, ja liiketoimintamalleja
- Ongelma: Yrityskenttä jakautuu innovatiivisiin, jotka hyötyisivät siirtymästä ja status quosta hyötyjiin.
 - Toimialajärjestöt puolustavat enimmäkseen jälkimmäisten etuja, koska tulokkaat ovat pienempiä ja hajallaan.
 - Potentiaalisia syntyviä työpaikkoja ei lasketa, mutta nykyisten menetystä korostetaan
 - Esimerkki: Lähienergialiitto yhdisti hajanaiset toimijat, neuvotteluvoima; perustamisen jälkeen suhtautuminen & investoinnit hajautettuun uusiutuvaan energiaan muuttuivat.
- Suomi panostaa paljon uuden vihreän teknologian kehittämiseen, mutta vähän sen markkinoille tulon edistämiseen.
 - Menetetään kehitettyjen teknologioiden kaupallistumisen hyötyjä ja vientiin tarvittavia kotimarkkinareferenssejä; vrt. Esim. Ruotsi

Entä kuluttajat?

- Osa kulutuksen hiilisiirtymästä tapahtuu asennemuutoksen seurauksena, mutta
- Ohjaus tärkeää
 - CO2-pohjainen alv. Kokeilukategoriat esim. CO2-korkeat ylellisyystuotteet ja naudanliha, jolloin ei riskiä vähävaraisten aseman heikentämisestä. Yhteishyödyt terveyteen ja kotimaisiin kasviproteiini-innovaatioihin (Härkis, Nyhtökaura, Muu-tuotteet yms)
 - Korjauspalveluiden alv alas tai kotitalousvähennyksen tapainen kohtelu -> houkuttelevampaa korjata -> tuotteiden eliniän pidentäminen ja työpaikkoja kotimaahan
 - Voi aloittaa kokeiluista!

Storytellers rule the world

- Muutos on vaikeaa, koska saavutetuista eduista halutaan pitää kiinni.
- Mutta myös, koska houkutteleva tarina oikeudenmukaisesta ja hiilineutraalista tulevaisuudesta puuttuu.
- Strategisen muutosjohtamisen tutkimuksesta tiedetään, että tarina tavoitetilasta ja sinne menosta on keskeinen väline onnistuneen muutoksen tekemiseen
- Nykytarina: “Kestävyyssvaje, velka, Suomella ei ole varaa, huonosti menee, kohta vielä huonommin, kansalaiset ovat kuluerä, kiristäkää vyötä!

Storytellers rule the world

- Miten muutos sanoitetaan? Tarvitaan uusi narratiivi
- Ylpeästi vastuullinen, maailmalle esimerkkinä toimiva Suomi, joka luo uusia hiilineutraaliuden innovaatioita ja jakaa siirtymän taakan oikeudenmukaisesti.
- Maailma etsii hyviä esimerkkejä – Suomi on brändi – hyödynnetään se!
- Siirtymä luo työtä! Kiertotalous, sähköinen liikenne ja infra, uusiutuva energia; koronan vuoksi horjuvien globaalien toimitusketjujen osittainen paikallistaminen...

Vaikka tuuliturbiineista suuri osa valmistetaan Tanskassa ja Saksassa, niin Suomeen on tuulivoimaloiden lisääntyessä syntynyt arvoketjussa hyvin paljon liiketoimintaa. Itse turbiinin osuus hankinnasta on alle 50 %. Sama koskee aurinkopaneeleja ja lämpöpumppuja.

LISÄTIETOJA

- Professori Minna Halme, minna.halme@aalto.fi
- Sustainability in Business Research Group sub.aalto.fi
- Aalto Sustainability Hub <http://www.aalto.fi/sustainability>
- Creative Sustainability Master Programme <http://acs.aalto.fi/>
- Sustainable Textile Systems FINIX finix.aalto.fi
- Co-creating frugal innovations for poverty alleviation newglobal.aalto.fi/
- www.aaltoglobalimpact.org/
- https://people.aalto.fi/index.html?language=english#minna_halme